

BEVEZETÉS, AVAGY MIÉRT NEM HAGY NYUGODNI GÉRE CZ ATTILA?

Sok évtizedes hagyománya van a Duna-menti mérőtáborozásnak. Klimm Mihály professzor az 1800-as évek végén saját telkét felajánlva alapította Nagymaroson az első mérőtelepet a mindenkori magyar vízmérnökképzés javára. A telep a rendszerváltozás napjaiban egy teleksere folytán Gödre költözött. Ósfás, gyönyörű park, kisebb épületekkel, sólyapályával. Egyetemistaként meghatározó élményem volt ez a tábor, ám a vizes tudományok határterületein evezve majd' húsz évre távolabb kerültem tőle. A nyárból korábban két hónapot, jelenleg néhány hetet kihasító vízmérnöki mérőgyakorlat vezetője lettem nyolc évvel ezelőtt. A turnusokban érkező hallgatók és fiatal kollégák irányítása mellett a nélkülözhetetlen technikai személyzet (gépkocsi- és motorcsónak-vezetők, tanszéki mérnökök) és néhány tapasztaltabb, nálam idősebb oktató eligazítása is a feladatommá vált. Nem volt csoda, hogy utóbbiak a visszatérőt kóstolgatták, ugratták a mérések szüneteiben, ebédnél vagy az esti sétákon. A történetek erejét szoktam segítségül hívni, amikor nincs mese (pont arról írok, hogy van!), helyt kell állni. Egy padon ültem legalább negyedmagammal a déli napsütésben a gödi rézsűn, s még ketten-hárman ácsorogtak körülöttünk. A rezgő levegőben lustán terült elénk a Szentendrei-sziget, s távol a Pilis csúcsai. A kibúvó szürke felhőkből kapunk-e esőt délután a Dunán, ez volt a téma, mikor beugrott Gérecz Attila szökése. Bennem mélyen élt, a többiek

még nem hallottak róla, s így a történet ereje mindenkit magával ragadott. Engem elfogadtak táborvezetőnek, s néhányan utánakerestek a költő műveinek. Bátran meséltem eztán apám börtönélményeiről, aki Géreczcel egy időben, ám más helyszínen raboskodott, s csak apja, az iskolateremtő történészprofesszor, Hajnal István¹ haldoklásának köszönhette a forradalom előtti szabadulását, vagy meséltem a Recskről hat társával megpattanó Michnay Gyuláról,² akinek egyedülként sikerült átjutnia a vasfüggönyön.

S noha Gérecz egykori rab- és költőtársa, Kárpáti Kamil³ kérlelhetetlen következetességgel követeli költőnk helyét a magyar líra trónusán, valamiért még könnyen elmesélhető szökési történetét sem sikerült eljuttatni a köztudatba, nemhogy művészetének egyedülállóságát. Évről évre újra előjön Gérecz Gödön; ha délnek hajózunk, Dunakeszinek, szülővárosának partjait nyaldossák a motorunk keltette hullámok, ha meg északra, ott tornyosul időtlenül a váci börtön. Ott vagyok két tűz között. Nem hagyott nyugodni a költő, verseit olvasgatva egy méltatlanul elfeledett grandiózus művész és egy teljesen normális ember állt elém. S egyszerre világosan láttam rokonságát Ottlik Gézával. Azzal az Ottlikkel, akit tényleg atyai barátunkként olvasunk eszmélésünk óta (az én nemzedékemnek az *Iskola a határon* olyan, mint az egyfelől elöttünk járóknak Hašek *Švejkje*, és apáméknak a *Huckleberry Finn kalandjai*), akinek minden sora vigasztal és megerősít, akit elismer az irodalomtudomány és az íróközösség, és aki bekerült a kánonba. Nem tudom, hogy verset vagy prózát olvasunk-e kevésbé; úgy sejtem előbbi, ez is lehet oka a méltatlan feledésnek.

1 Hajnal István (1892–1956), történész, akadémikus, a két világháború közötti történetírás meghatározó alakja, a szociológiai alapú történelemfelfogás hazai megteremtője.

2 Michnay Gyula (1922–2011), az egyetlen politikai fogoly, aki a Recski kényszermunkatáborból sikeresen megszökött, és Nyugatra menekült. Édesapja katonatiszt volt, ő maga is katonaiskolába járt. Lásd Böszörményi 2005.

3 Kárpáti Kamil (1929), József Attila-díjas író, költő, esszéíró, szerkesztő, egykori recski, váci, és márianosztrai rab (Nosztrán Gérecz A. alkalmi cellatársa), a Stádium Kiadó alapítója és vezetője, Pesterzsébet díszpolgára.

És Gérecz atyai barátta sem tud válni, mert annyira fiatal. Ott szalad huszonzét évesen, puskával a kezében 1956. november hetedikén, fél órával alkonyat előtt a Dohány utcában, s hiába teríti le a sorozatlövés, mégis él. Ahogy Petőfi és Radnóti, akikkel a legtöbben hasonlítják. A költők korán, a prózaírók későn halnak. Ilyen a munkájuk természete.

Géreczet Ottlikkal hasonlító dolgozatomat Szentmártoni János⁴ biztatására elküldtem Kárpáti Kamilnak, aki rövid időn belül hosszú levélben válaszolt. Örömmel vette, hogy a „mérnöki kar” részéről is érdeklődés mutatkozik költőtársa iránt, megsüvegelte az Ottlikkal hasonlítás ötletét, ugyanakkor nem mulasztotta el megdorgálni az irodalomtörténeti kart, hogy immár hatvan éve nem tesznek semmit Attiláért,⁵ s gyors megjelenését ígérte munkámnak kiadásra váró antológiájukban. Egy feltétellel: ha kijavítom dolgozatom általa jelölt hibáit. A 23 (!) pontban részletesen kivesézett pontatlanságok, hiányosságok jó részével kénytelen voltam egyetérteni. Többször a lelkesedéstől fűtve túlzásba estem (Géreczet az agyonhallgatás mellett a heroizálás is mindvégig elkíséri, erről még bőven lesz szó), vagy elnagyoltam részleteket, de volt néhány pont, melyet egyáltalán nem értettem. A megjelenés lehetősége azonban elbódított, így szolgálai módon mindenben megfelelttem a kiadó kérésének, s a dolgozat annak rendje és módja szerint meg is jelent.⁶ Ám újabb és újabb kérdések merültek fel bennem, miközben megvásároltam és végigolvastam a Stádium Kiadó összes Gérecz Attiláról szóló kiadványát,⁷

4 Szentmártoni János (1975), költő, a Magyar Írószövetség jelenlegi elnöke, Gérecz Attila-díjas, a Stádium Fiatal Írók körének alapítója, Kárpáti Kamil egykori tanítványa.

5 Holott épp Kárpáti Kamilnak köszönhetően számos kitűnő irodalmár és irodalomtörténész megnyilvánult Géreczről az elmúlt tizenöt évben a *Sorsod művészete* című (a továbbiakban SM), eddig háromkötetes sorozatban, csak hogy néhány nevet említsek a teljesség igénye nélkül: Tarján Tamás, Rónay László, Szörényi László, Varga Domokos. Lásd a *Gérecz Attila költészetéről* című fejezetben.

6 Hajnal 2015.

7 Az irodalomjegyzékben mindegyik Stádium kötetet feltüntettem, ha jól számolom, jelenleg kilenc olyan kiadványa van a kiadónak, mely Gérecz Attilához köthető.

egyed, a legvastagabbat⁸ Kárpáti Kamil ajándékba küldte el nekem. Mindennek a végére nem csökkent, hanem csak fokozódott kíváncsiságom. Milyen volt Gérecz gyerekkora? Mikor és miért költöztek Budapestre? Hogyan lett alig egy év alatt öttusa-válogatott? Miért tartóztatták le? Mi történt vele 1950 és '54 között? Kik segítették szökésekor? Valóságos személy-e Margit, Magda és Dénes? Milyen börtönlázadást akadályozott meg Márianosztrán? Maradt-e fenn kézirata? És mondjuk a *Kenyéren és vízen* című versében „fájdalmon” vagy „fájdalom” szó szerepelt eredetileg?

Ez csak a töredéke volt a feltehető kérdéseknek,⁹ s ezeknek is csak egy részét küldtem el Kárpátinak, aki azonban érdemben már nem válaszolt. Nem tudtam mire vélni a dolgot (ma már tudom, s a könyv végére el is árulom), s nem volt más választásom, belevágtam hát a Gérecz-kutatásba. Vén fejjel és másodsorra álltam neki doktorizni, a Műegyetem után ezúttal a Pázmányon, így teremtve alkalmat az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában (a továbbiakban ÁBTL) való könnyített mozgásra, az irodalmi „gyütt-ment” státusból a hivatalos irodalmárrá válásra, illetve kiváló tanáraink kapcsolatrendszerét felhasználva Gérecz életében fontos szerepet játszó személyek felkutatására. (A későbbre tervezett kritikai kiadás előkészítéséről nem is beszélve!)

Azon túl, hogy Kárpáti Kamil nem válaszolt a kérdéseimre, volt még egy bökkenő. A 23 pontos hibajegyzékéből a hatodik, melyben arra kért, felejtsem el Hiesz Győzőné Drechsel Máriát¹⁰ (a továbbiakban H. Drechsel Mária). Húzzam ki a szövegemből, és többé ne is beszéljünk róla. Mint a rossz kisgyerekeknek, mikor kéri szülei, ne játsszék

⁸ Kárpáti 2011.

⁹ Nem lehet véletlen, hogy néhány hónapja szinte ugyanezeket a kérdéseket tette fel nekem egy lelkes gimnazista – nevezzük Emesének –, aki évfolyamdolgozatának hőséül választotta Géreczet, s a neten bön-gészve talált rám.

¹⁰ Gérecz Attila kamaszkori kedvese, a költő megszólításában Marica vagy Kicsi, a Munkácsy Mihály utca 34. számú házban Géreczék szomszédja, a költő édesanyjának haláláig hűséges barátnője és ápolója, Gérecz hagyatékának gondozója.

a tűzzel, úgy hatott rám Kárpáti kérése: persze hogy minden szálát megmozgattam, hogy eljuthassak a titokzatos hölgyhöz. Akit természetesen minden Gérecz-rajongó meg akar ismerni, s akinek a sugallata, áldása sok mindenben rajta van, ami Géreczről az elmúlt huszonöt évben megjelenhetett.¹¹ A Stádium Kiadó keményfedelelű, többnyire szép kiállítású könyvhegyével szemben egy zsebkönyv méretű, puhafedelelű, majdnem füzetnyi kis kötetecske az *Így bocskorosan* áll, részben H. Drechsel Mária szerkesztésében.¹² S még valami: ennek a kötetnek a tartalma fenn van a világhálón,¹³ melynek jelentőségét a vitázó felek, s a hatvanon-hetvenen túli generáció nem nagyon érti (mily gyönyörű paradoxon, hogy a honlapot kiépítő és működtető Hiesz Győző, H. Drechsel Mária férje kilencvenegy évet is megélt),¹⁴ annál inkább az ifjúság képviselői, akik ugyan versesköteteket jobbra nem vesznek a kezükbe, de olvasni kész hányaduk a neten bolyong folyvást. Magam, a két generáció közé szorulva, igyekszem mindenholnan mindent elolvasni, s valahonnan – fogalmam sincs már honnan, valakitől ajándékba kaptuk?, vagy megvettem valamiért? – eredendően meg volt az *Így bocskorosan* kötet. (Onnan emlékeztem a csodával határos szökésre, amivel a gödi rézsűn elfogadtattam magam.) Szóval mielőtt játszani kezdtem volna a tűzzel, s felkerestem volna az ifjúkori szerelmemet, összevettem néhány passzust a kétféle kiadványban. A különbségeknek, illetve az *Így bocskorosan* hibáinak, hiányosságainak és egyéb „disznóságainak” Kárpáti Kamil külön kötetet

11 Dokumentumfilmek, megzenésített versek, melyekről az utolsó fejezetben ejtek majd szót.

12 Gérecz A., *Így bocskorosan*. Szerk. Turcsány P., H. Drechsel M., Kráter Műhely Egyesület, Pomáz, 2001. A továbbiakban: *Így bocskorosan*, 2001.

13 <http://gereczattila.uw.hu/>

14 Könyvem kéziratának leadása előtt egy héttel kaptam a szomorú hírt Maricától, férje, Hiesz Győző elhunyt. Még sokat szerettem volna beszélgetni vele. Kiváló, nagylelkű ember volt, aki rengeteget tett Gérecz Attila emlékének fennmaradásáért. Majd a kézirat leadásakor többször hívtam Maricát, kezemben szorongatva kérdéseimmel teleírt cetlimet, de már nem tudtam beszélni vele. Követte férjét az égi hazába. Isten nyugosztalja Mindkettőjüket!

szentelt,¹⁵ legnagyobbbrészt a versek filológiai kritikáját gyakorolva. Ám logikus felépítésű és minden részletre, vesszőre kiterjedő, a könyvecskét és szerkesztőit ízekre szedő munkájában átgaloppozott valamin, ami nekem is csak Gérecz szövegeinek sokszori elolvasás után tűnt fel: a prózai részeken. Mindegyik kiadvány tartalmazza ugyanis a rab költő Vácról 1955-ben kijuttatott levelét, illetve a szökését megéneklő, prózai betétekkel tűzdelt hosszúversét. S láss csodát, a kétféle kiadványban eltérő szövegeket olvashatunk! Mi lehet ennek az oka? A Gérecz-versek írásban és szóban is terjedtek országhatárokon és földrészekeken át, természetes, hogy változatok keletkeztek. Na de a hosszú, egyszer megírt szövegnek hogyan lehetnek változatai? Ennyi kétellyel jutottam el többek személyes ajánlását bírva H. Drechsel Máriához, akinél a könyveken túli, valóságos világgal, Gérecz Attila életének tapintható részleteivel ismerkedhettem meg már rögtön az első találkozáskor, látva Attila leveleit, bibliáját, fényképeit. Rendszeresen vendégeskedhattunk feleségemmel Máriáéknál, alkalmanként négy-öt órát is eltöltve kéziratok böngészésével, dokumentumok vizsgálatával. Az idős házaspár kitüntető figyelme és kedvessége megtöbbszörözte erőmet a kutatás folytatásához.¹⁶

Nyilvánvalóvá vált az is a számomra, nem írhatok úgy Gérecz Attiláról, hogy megkerüljem, vagy átugorjam kamaszkori szerelme és egykori rabtársa között kialakult vitát. Igyekszem ebben mindvégig tényszerű maradni, és természetesen nem kívánok pálcát törni senki fölött – sok szenvedést átélt, nagyon idős emberekről van szó –, ugyanakkor ott lebeg előttem Gérecz kivételes igazságérzete, bátorsága és lovagiassága, ami nem teszi lehetővé, hogy bármit elhallgassak abból, amit mostani tudásom szerint igazságnak gondolok. Ezt kívánja a költő emléke és az utókor is!

¹⁵ Kárpáti 2002.

¹⁶ „Attilával minden olyan gyorsan történt” – jegyezte meg egyik alkalommal H. Drechsel Mária, s látjuk majd: egy év alatt végzett el három gimnáziumi osztályt, két év alatt öttusa-válogatott vált belőle, első verse után már költővé avatták társai. Kivételes tehetsége és akaratára kiemelte a közepszerűségből, ezért is fontos, hogy az utókor méltóan emlékezzen meg róla.

A megjelent kiadványokon túl fontos forrásaim voltak a még élő kortársak, illetve leszármazottaik, akik kivétel nélkül örömmel vették, hogy Géreczcel foglalkozom, a kötet végén név szerint mondok nekik köszönetet.

Ahogy már utaltam rá, szorgalmasan tanulmányoztam az ÁBTL dossziéit (több ezer oldalnyi, borzalmas minőségű, sokszor alig olvasható, gyatra helyesírású, tartalmában nemegyszer gyomorforgató és kétes valóságtartalmú szövegek ezek, egy szörnyű kor lenyomatai), s próbáltam kideríteni további tényszerű adatokat Géreczről, melyeket eddig nem, vagy máshogyan tudtunk.

Nem önmagában a titkosrendőrségi adatnyilvántartás és az ÁVH által feltételezett bűnügyek teszik nyomozáshoz hasonlóvá Gérecz kutatását, hanem az a szomorú tény, hogy nincsenek leszármazottak: Attila hatvan éve halott, testvérei majd' hetven éve emigráltak, majd elhunytak, az 1977-ben elhunyt édesanya hagyatékának pedig egy jó része szőrén-szálán eltűnt.¹⁷ Amit más családban nagyjából el tud mesélni egy testvér, egy fiú vagy éppen egy unoka, azt itt elsöre rejtve marad előlünk. Néhány levél, illetve az ÁBTL aktái (a kor – nem önkéntes alapon működő – facebook-rendszere) segítettek legalább azt összerakni, ki kivel állt kapcsolatban, ki kit ismert. Nemegyszer előfordult, hogy én magyaráztam nyolcvanon túli hölgyeknek és uraknak, hogy Attila honnan ismerte Tamási Alizt, Nemszila László hogy állt kapcsolatban Heintz Jánossal, stb. Történetünk szereplőinek többségét csak a már említett rossz minőségű szövegekből ismerhetem én is, soha nem láttam a fényképeket sem. Nem könnyítette a munkát a nehéz nevek sorozata sem, például Básthy, Doncsecz, Dlusztus, Pfitzner, mikor az ávos gépirókat már egy „cz” vagy egy „y” is számtalanszor megzavart. A dokumentumok szövegét mindvégig az eredeti helyesírással közlöm, hogy a Tisztelt Olvasók ezúton is képet kapjanak arról a mérhetetlen sötétségről, ami az ávos fejekben honolt. A félreismerésről meg még lesz szó a besúgók kapcsán...

¹⁷ Egy része pedig csodálatos módon megkerült, ami készülő könyvemet jelentősen átformálta. Erről a következő fejezetben lesz szó.

A kapcsolati hálók bogozgatása közben történetfoszlányok rajzolódnak ki előttünk, de itt sem lehetünk biztosak a dolgunkban. A koncepciós pereknek éppen abban áll a lényege, hogy valamilyen valóságos alapra építenek hazugság-házakat, s megállapíthatatlan, hogy hol van a kijáratuk. A vallatók szándéka szerint megszületett kényszerű vallomásokból szerkesztett vádiratok rosszindulatú túlzásai éppúgy elhomályosítják tekintetünket, mint a már említett mítoszgyártás, melyet a kortársak jóindulata vagy éppen lelkiismeret-furdalása ösztönöz.

Ennyi magyarázkodás után álljon itt dióhéjban néhány adat azok közül, ami nyomozásaimból kiderült a költőről, s eddig minden kiadványban máshogyan szerepelt:

- Gérecz Attila letartóztatásakor nem Csepelen, hanem a Dózsa György úton dolgozott;
- nem vasesztergályosként, hanem szak- és tervtchnikusként;
- nem tizenöt, hanem tizenkét évre ítélték;
- a szökéséért nem három, csak két évet kapott;
- Vác előtt máshol is raboskodott;
- létezik a *kockás füzet*, melyben kézírásával szerepelnek a versei (egy részüket a költő, más részüket két rabtársa írta le, később kiderül, kik voltak a tettestársak);
- a forradalom napjaiban nem találkozott Tamási Áronnal a lakásán, és ezért ott nem fogalmazhattak közösen rádiónyilatkozatot.¹⁸

Jogos lehet a kérdés: fontos ezeket tudnunk ahhoz, hogy Gérecz Attila költészete fennmaradjon az utókor számára? Igen! Ugyanis Gérecz a klasszikus „énköltészet” legnagyobb alakjai közé tartozik, akinek élete és versei szerves

¹⁸ Fontos megjegyezni, hogy a számtalan téves adat, információ egyformán megjelenik mindegyik kiadásban. Egyszer valaki leírt valamit, s azt mások kritika nélkül átvették. A hosszúidejű elhallgatás sem segítette a tisztánlátást. Vannak olyan kérdések, melyek dokumentumok híján eldönthetetlenek. Végül a kortársak visszaemlékezéseivel is csínján kell bánnunk. Ezen esetekre mind mutatok majd példát.

egységet alkotnak. Mára sajnos elcsépelte, ugyanakkor vele kapcsolatban megkerülhetetlen fogalmak az etikusság és a hitelesség. Valóságos hős, a már említett, eredeti lovageszmény megtestesítője, akinek édesanyjához fűződő szerető fiúi viszonya, nőkért való rajongása és mély Isten-élménye az ávós börtönök celláinak mélyéről is sugárzó valóság, amit mai tizenéves olvasói is megéreznek. Így az '56 Petőfijeként is emlegetett költő művészetének megértéséhez segítséget nyújthatnak életének mozaikszerűen összerakható darabkái, azzal együtt, hogy versei enélkül is érthetőek és elemezhetőek. Jó példa erre *Levél* című művének összehasonlítása Kosztolányi *Hajnali részegségével*,¹⁹ ahol Tarján Tamás Géreczen kívül vélhetően nem ismeri a költemény további szereplőit, mégis kitűnő és távlatos elemzést ad, ugyanakkor a versbéli Gyurka és a *Levélben* megszólított Éva nagyon fontos részévé válik a költő életének, akiknek azonosításával sokkal tisztábban láthatjuk azt a világot és azt a közeget, melyben Gérecz létezett, illetve létezhetett volna, ha szabadon él. Kárpáti Kamil munkáiban erős törekvést érzek arra, hogy a füveskerti költők²⁰ körét szűkítse, és valóban hat legtehetségesebb tagját emlegesse a társaságnak, miközben közülük többen is csak nagyon rövid időt tölthettek együtt, s ha nincs a börtön összehozó kényszere, valószínűleg soha nem barátkoznak egymással, eltérő világnézetük, családi hátterük stb. okán. Persze tudom, hogy ez teljesen történelmietlen felvetés, s nagyon hasonló jelenség figyelhető meg '56 kapcsán is, ami aztán manifesztálódott az emigráció életében, ahol a „fasiszták” és a „kommunisták” folyton egymásnak feszültek.

Másik példám a hasonlítások közül József Attila *Ódája*, amit Gérecz *Alkonyával* kívánok összevetni. Előbbinél – bár igaz, hogy két verzióban – percre pontosan követhetjük az eseményeket: hány órakor látta meg József Attila a válófélben

¹⁹ Tarján 2014.

²⁰ Béri Géza, Gérecz Attila, Kárpáti Kamil, Szathmáry György, Tóth Bálint, Kecskési Tollas Tibor (lásd még *Füveskert* 1995), A Nyugaton megjelent *Füveskert* antológiákban rajtuk kívül jóval több szerző szerepel. A Magyarországon maradó költők nevét nem tüntették fel, nehogy baj érje őket.

lévő Marton Mártát Lillafüreden, mettől meddig írta meg a verset, hogyan vette észre élettársa már Budapesten felöltője zsebében a papírköteget, mikor adta postára, és így tovább a végtelenségig. Az öngyilkossági kísérlettel fűszerezett történet megihlette Kosztolányit és Németh Andort, s a kávéházi élet állandó témájává vált. Baj ez? Nem.²¹ Hasznos az utókor számára? Hasznos, mert rengeteget tanulhatunk ezáltal élet és művészet viszonyáról, illetve mindkettő rétegzettségéről, s akit csak a pletyka érdekel, az is jól szórakozhat. Ehhez képest Gérecznél még azt sem tudjuk megállapítani, kihez írta a gyönyörű *Alkonyt*, annyi nő dobogtatta meg mindig szerelmes szívét, s annyi nő szerette őt viszont, anélkül hogy módjuk lett volna egymáséi lenni, hiszen Attila felnőtt élete javát rabságban töltötte.

A tényadatokkal való bíbelődés tehát segítheti a versek megértését, ráadásul Gérecz Attila életútja önmagában nézve is példaértékű és hallatlanul izgalmas, személyisége lenyűgöző.

Költeményei túléltek a teljes elhallgatás évtizedeit, egyre többen vagyunk, akik ismerjük és szeretjük verseit.

Az eddigiekben részletezett adathiány, ha úgy tetszik töredékesség orvoslására elhatároztam, hogy bejárom Gérecz Attila életének helyszíneit.²² Mérnöki munkám is elképzelhetetlen helyismeret hiányában, sokkal könnyebb gondolkodnunk, tervezgetnünk, ha térben is látjuk a helyszínt. Óriási élményt jelentettek a börtönlátogatások, vagy éppen a Köztemetőbeli sétán hallgatni a rabok zuhanyozás közbeni önfeledt ordibálását. Gyakran kiállunk alkonyat után a Dunaparra a Szentendrei-szigeten a Váci révnél, nézzük a vizet és a benne tükröződő börtön fényeit, s szinte várjuk Attilát, hogy felbukkanjon csibészes mosolyával. A parton állók pedig öleljék, csókolják, hogy szabadon újra köztünk lehet!

21 Üzenek ezzel Nényei Pál barátomnak, a *Ne bánts a Zrinyit* szerzőjének is, aki kiváló művében folyton-folyvást tetemre hívja a szöszmötölő irodalomtörténészeket, akik szerinte nem látják fától az erdőt – vagy stílszerűen szólva a vaddisznót.

22 *Gérecz Attila nyomában, Séták a költő életének fontos helyszínein* címmel írtam meg sorozatban, www.igen.hu Néhány részletét ebben a kötetben is közlöm.

TARTALOM

Bevezetés, avagy miért nem hagy nyugodni Gérecz Attila?	7
Christine Gerecz	17
Dunakeszi, szülői ház, gyermekkor	22
Budapest, hadapródiskola, Németország.....	28
Újra Budapesten. Marica és Margit.....	34
Az ügy	47
Az ítélet	77
Először a Gyűjtőfogházban	83
Vác és a füveskertiek.....	86
A szökés.....	113
A szökés részletei az iratanyagok tükrében	132
Újra rácsok mögött. Klári. Levél a vécépapíron.....	145
Márianosztra, majd újra a Gyűjtőben.....	156
Harmadszor a Gyűjtőben	158
„Ez költészet, mindenestől, az egész.” – a forradalmi napok.....	166
A szabadságharcos	179
Kéziratkeringő – a <i>Füveskert</i> példányok sorsa	186
<i>Kockás füzet</i> versus <i>Fehér könyv</i>	201
Vélekedések Gérecz Attila költészetéről.....	209

Gérecz hatása a kortársakra és az utókorra	
Irodalom	225
Film.....	227
Irodalmi műsorok és színház	234
Zene	235
Befejezés, avagy miért nem hagy nyugodni	
Gérecz Attila?	236
Függelék	
I. függelék: Gérecz Attila levele 1943-ból.....	239
II. függelék: Gérecz Attila	
1950. december 16-i vallomása.....	240
III. függelék:	
besúgói jelentés Kecskési Tollas Tiborról	245
IV. függelék: besúgói jelentés	
Pfitzner Rudolfról	247
V. függelék:	
A Magyar Írók Szövetségének nyilatkozata..	248
VI. függelék: Ottó Ferenc: Pálos Himnuszom	
(Boldog Özséb-Ének) története	249
VII. függelék:	
besúgói jelentés a frankfurti találkozóról	
Kecskési Tollas Tiborral és társaival.....	254
VIII. függelék: besúgói jelentés	
Kecskési Tollas Tiborról (1963)	257
Gérecz Attila élete évszámokban.....	258
A versek időrendje a kéziratban szereplő	
dátumok szerint	260
Irodalomjegyzék.....	262
Horák Mária által összeállított Nemzetőr-	
repertóriumban az alábbi írások található	
Gérecz Attilától és róla.....	266
Honlap	267
Filmek	267
Köszönetnyilvánítás.....	268